

80. Politiek van de holte

november 2009

De aarde is hol. De aarde is helemaal geen bol, de aarde is hol. Ik heb het zelf gezien. Toen ik voor de eerste keer met een bevriende piloot meevloog in een Jodel Mousquetaire, en later in een Cessna, heb ik het met eigen ogen gezien, de aarde is hol. Je bungelt, eenmaal hoog in de lucht, alshetware in het middelpunt der schepping, de horizon ligt als een ring om je heen, de bovenste halve holte is lucht, de onderste halve holte is de aarde; als keek je in een holle kokosnoot. Hoe hoger je vloog, hoe meer je te zien kreeg. Natuurlijk weet ik dat de aarde een bol is, maar mijn waarneming was onmiskenbaar anders.

Op zoek naar de opvatting over de aarde zoals die ten grondslag ligt aan ons politieke stelsel, bleek mijn waarneming - en niet mijn door wetenschap bepaalde kennis - uitkomst te bieden. De onuitgesproken opvatting van onze politici is deze: de aarde is niet plat, niet bol, maar de aarde is hol. En zo niet de aarde, dan wel het schip van staat. Dat is de filosofie die het beste op de politieke feiten past. Iets wat leeg is vraagt er namelijk om om gevuld te worden - al is het maar met loze kreten - en iets wat vol is vraagt erom om uitgeschonken te worden. Ofwel, zodra er een lacune in de wet wordt aangetroffen moet er iets geregeld worden, en zodra dat geregeld is, moet er vervolgens gesubsidieerd worden; of reclame voor worden gemaakt. Ik beperk mij hier tot het eerste: de holte die, als ware het een holle kies, gevuld "moet" worden.

Ik zeg "moet" tussen aanhalingstekens, want soms is die lacune namelijk helemaal geen lacune, maar is het een vrijheid die de rechter (ik bedoel de bestuursrechter) gelaten zou kunnen worden. Waarom mag die vrijheid niet bestaan? Omdat de rechter voor het overheidsbestuur wel eens lastig zou kunnen zijn en de politiek zou kunnen dwarsbomen? Maar dan hebben we die onafhankelijke rechter dus juist nodig om tegenwicht te bieden aan allerlei politieke machinaties. Behalve de regeldichtheid is er nog het volgende: Thans wordt de onafhankelijke rechter benoemt door degene die ook de wetten concipieert, de regering. Welk een staatsrechtelijke verkleving. Bijgevolg ligt het voor de hand deze onfrisse belangenverstrengeling teniet te doen door de rechterlijke macht selfsupporting te maken (zie nr. 65) en door de wetgever niet langer bij een of ander ministerie onder te brengen. Merk op dat ik het nog niet eens heb gehad over het bestuur als rechter: Raad van State, art. 120 Grondwet, bestuurlijke boetes, bezwaarcommissies.... Ik stel me dus het volgende voor: de wetgever-tekstschrijvers ressorteren onder de wetgevende macht in de zin van Montesquieu: het parlement. De regering, net als ieder ander die 5% van de parlementsleden voor agendering weet te interesseren, komt met wetsvoorstellen, en het gekozen parlement beslist. (Vgl. nr. 32.) Zo buigen we het gangbare vicieuze verdeel-en-heers (over de rechtspraak) misschien om naar een constructief verdeel-en-heers gebaseerd op functionele scheiding.

Blijft de vraag hoe het komt dat onze politici zo'n merkwaardige filosofie van de holte aanhangen. Ofwel, hoe komt het dat - alle gebral over zogenaamd evenredige vertegenwoordiging ten spijt - alleen mensen die deze toch primitieve filosofie aanhangen zich in de politieke arena werpen. Ik denk omdat hen dat het beste uitkomt. Een holte heeft namelijk een leeg middelpunt, en wat is er aantrekkelijker voor een exhibitionist om, geïend op macht, op dat vacante middelpunt zijn vlag te plaatsen.

Uw columnist, V.L.